

ACT

Monitor 2017

Onderzoek werk en inkomen acteurs

Henk Vinken
Teunis IJdens
Hans Mariën

ACTEURSBELANGEN.NL

ACT Monitor 2017

Onderzoek werk en inkomen acteurs

- ACT acteursbelangen
WG-plein 372
1054 SG Amsterdam
www.acteursbelangen.nl
Amsterdam, 2018
- Door: HTH Research
- Auteurs: Henk Vinken, Teunis IJdens en Hans Mariën

Inhoud

Hoofdpunten op een rij	4
Inleiding	6
Profiel	7
Werkzaamheden	9
Inkomsten	13
Vooruitzichten	15

Hoofdpunten op een rij

- De *ACT Monitor 2017* geeft een beeld van het werk en de inkomsten van de leden van ACT, belangenvereniging van acteurs in Nederland, en/of van acteurs die aangesloten zijn bij NORMA. De online-vragenlijst is onderdeel van een breder onderzoek voor de PAM, Portal Audiovisuele Makers en is ingevuld door 205 acteurs die acteren ook als hun hoofdberoep zien.
- Bijna zes op tien acteurs is man. De gemiddelde leeftijd is 44 jaar. Bijna 90% heeft een beroepsopleiding tot acteur gedaan. Acteurs wonen vooral in de vier grootste steden. Vier op de tien heeft een huishouden met partner en kinderen, drie op de tien is alleenstaand.
- Rond 85% van de acteurs is ingeschreven bij rechtenorganisatie NORMA, 80% is lid van ACT. Jonge acteurs zijn minder vaak aangesloten/lid. Het aandeel NORMA-aangeslotenen onder jongeren is gegroeid.
- De acteurs hebben gemiddeld 21 jaar werkervaring. Ruim de helft heeft ervaring als hoofdrolspeler. Een op de tien schrijft scenario's naast het acteerwerk en ook een op de tien acteurs regisseert ook.
- De totale werkweek is 42 uur waarvan 28 uur betaald. Dat is een onbetaald uur op elke twee betaalde uren. Aan acteerwerk wordt 27 uur besteed, waarvan zeven uur onbetaald.
- Net als in voorgaande jaren zijn er vier acteurprofielen onderscheiden:
 - Theateracteur: 46% (was 49% in 2015)
 - Televisieacteur: 13% (was 10%)
 - Rollenspelacteur: 11% (6%)
 - Combinatieacteur: 30% (35%)
- Theateracteurs maken meer uren en krijgen ook meer uren betaald dan rollenspel- en combinatieacteurs. In 2017 werken acteurs meer in theater- en tvproducties, ook vooral meer in stemmenwerk (animatie, hoorspel, reclames niet in beeld, documentaires) en iets minder in bioscoopfilms en reclames (in beeld) dan in voorgaande jaren.
- Bijna alle acteurs onderhandelen (of laten hun agent onderhandelen) over het salaris of honorarium. Vier op de tien is redelijk tevreden over het onderhandelingsresultaat. Het onderhandelen over rechtenvergoedingen is toegenomen van 51% in 2015 naar 55% in 2017. Slechts twee op de tien is tevreden over het onderhandelingsresultaat op dit onderwerp.
- Ver onder modaal, tot 20.000 euro bruto per jaar, verdient drie op de tien acteurs, bijna vijf op tien verdient tussen de 20.000 en 50.000 euro en een kleine 25% verdient meer. Dat is niet gewijzigd ten opzichte van twee jaar geleden. Het aandeel inkomsten uit acteren is licht afgenomen naar 55% (was 59% in de vorige monitor). Het aandeel inkomsten uit rechtenvergoedingen ligt rond de 5% en dat is gelijk gebleven.
- Een kwart van de acteurs zegt (redelijk tot goed) rond te kunnen komen van het inkomen uit acteerwerk en uit ander werk op het vakgebied. Ruim een derde kan amper tot niet rondkomen.
- Bijna vier op de tien acteurs is aangewezen op het inkomen van een partner zowel in 2017 als in 2015. In 2017 is van hen drie op de tien ook sterk aangewezen op dat inkomen.
- Rekening houdend met tal van andere kenmerken verdienen vrouwen per uur significant minder dan mannen met acteerwerk: bijna 9 euro per uur minder. Theateracteurs verdienen 11 euro per uur minder, acteurs die in bioscoopfilms spelen juist 9 euro per uur meer. Elk jaar acteerervaring levert een stijging van het uurloon van 0,33 eurocent op.
- Acteurs kijken positief vooruit (voorspellen vaak een stijging in inkomsten voor de komende twee jaren), maar blikken minder optimistisch terug op de ontwikkelingen in honoraria en rechtenvergoedingen de afgelopen twee jaar. Groter groepen zien een daling als ze op deze ontwikkelingen terugkijken.
- De onderhandelingspositie is niet verbeterd volgens 80% van de acteurs. Slechts 13% zegt dat dit verbeterd is als het gaat om onderhandelingen over rechtenvergoedingen.
- Nog steeds is de meerderheid van de acteurs, 60%, niet verzekerd tegen ziekte of arbeidsongeschiktheid. Ook legt 55% niets opzij voor de oude dag (was 48% in 2015).

- Een extra thema in 2017 was het doen van onbetaald werk. Dat doen vier op de tien acteurs tegen de eigen zin. Bijna zeven op de tien gaat het gesprek aan met opdrachtgevers over betaling, maar de helft van alle acteurs zegt te vrezen de opdracht niet te krijgen c.q. werk te verliezen als het gesprek aangaan over betaling van de extra inzet.

Inleiding

ACT, belangenvereniging van acteurs in Nederland, spant zich in om de positie van acteurs collectief te versterken. Dat vereist onder meer dat ACT goed zicht heeft én zicht geeft op de veranderende beroepspraktijk en arbeidsmarkt van acteurs in Nederland. ACT wil geregeld, om het jaar, onderzoek laten doen onder haar eigen leden: de ACT Monitor.

De ACT Monitor 2017 bevat de resultaten van het tweede monitoronderzoek, afgenomen in december 2017 en deze keer uitgevoerd als onderdeel van een breder onderzoek voor PAM, Portal Audiovisuele Makers, naar het werk en inkomen van scenaristen, regisseurs en (hoofdrol)spelers.¹ In de eerste ACT Monitor van 2015 zijn alleen ACT-leden bevraagd.² In een eerder sterk vergelijkbaar onderzoek zijn in 2009 behalve leden van ACT ook aangeslotenen van NORMA, de collectieve beheersorganisatie die auteursrechtenvergoedingen voor onder andere acteurs int en verdeelt, benaderd. In het PAM-onderzoek zijn opnieuw acteurs benaderd die bij ACT lid zijn en/of bij NORMA zijn aangesloten. Vragen voor de *ACT Monitor* zijn grotendeels ontleend aan de vragenlijst van *Spelen voor de kost*, zoals het rapport over het onderzoek uit 2010 (over 2009) heet.³ Voor het PAM-onderzoek zijn extra vragen gesteld specifiek over werkzaamheden en inkomsten in de aanpalende beroepen scenarioschrijver en regisseur.

ACT heeft in het najaar van 2017 iets meer dan 1.200 leden uitgenodigd om mee te doen aan het PAM-onderzoek. NORMA deed dat voor circa 1.600 ingeschrevenen: zij kregen allen een link naar een website met de online-vragenlijst. Bijna 189 ACT-leden (16% van de uitgenodigden) en 226 NORMA-aangeslotenen (14%) deden mee aan het PAM-onderzoek. Er zit overlap tussen beide groepen. In deze rapportage gaan we verder met respondenten die zelf aangeven dat hun hoofdberoep acteur is. Dat zijn 205 acteurs. Ter vergelijking: in 2015 deden 244 ACT-leden mee met de eerste ACT-monitor.

Resultaten van de ACT Monitor 2017 worden in het volgende gepresenteerd in vijf hoofdstukken:

- *Profiel* van acteurs: naar hoofdberoep, opleiding, leeftijd, geslacht, lidmaatschap van organisaties en wijze van beroepsuitoefening.
- *Werkzaamheden*: wat doen acteurs voor werk, in welke ‘typen acteurs’ zijn ze op grond daarvan in te delen, en hoe komen ze aan werk?
- *Inkomsten*: wat verdienen acteurs met acteerwerk en met andere activiteiten, en kunnen ze daar financieel van rondkomen?
- *Terugblik en vooruitzichten*: namen de inkomsten uit acteerwerk en ander werk de afgelopen vier jaar toe of af, en wat zijn de vooruitzichten voor de komende twee jaar?
- *Hoofdpunten op een rij*.

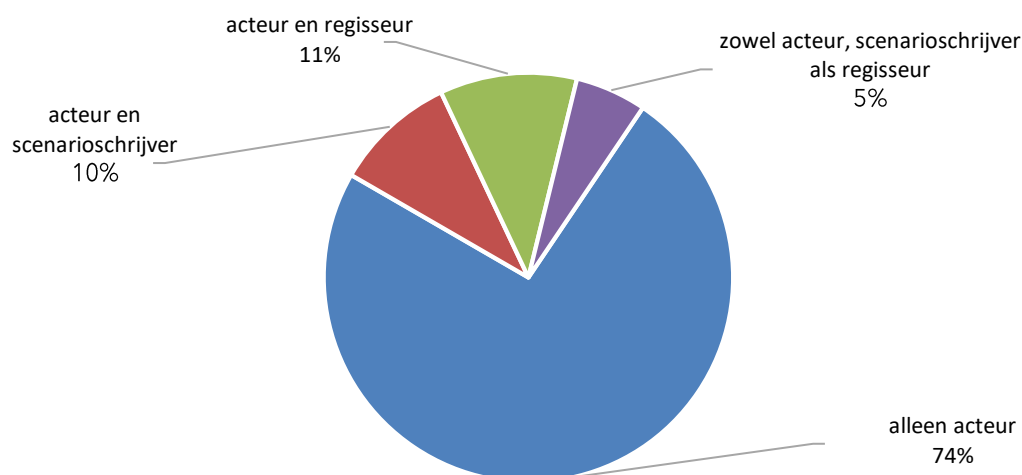
¹ Zie Vinken, H., T. Ijdens & H. Mariën (2018). *Effecten van de Wet auteurscontractenrecht 2015*. Tilburg: HTH Research.

² Zie Vinken, H., T. Ijdens & H. Mariën (2015). *ACT Monitor 2015. Onderzoek werk en inkomen acteurs*. Amsterdam: ACT acteursbelangen.

³ Zie Von der Fuhr, S., B.J. Langenberg, M. Sentjens & T. Ijdens (2010). *Spelen voor de kost. Werk en inkomsten van acteurs in Nederland*. Tilburg: IVA beleidsonderzoek en advies.

Profiel

Beroep: gemengde beroepspraktijk is beperkt. In het PAM-onderzoek van 2017 gaven 249 respondenten aan dat ze in 2016 voor minimaal 1 uur per week betaald of onbetaald actief waren als acteur. In het PAM-onderzoek weten we voor het eerst ook meer over de beroepsmatige inzet op aanpalende beroepen zoals scenarist en/of regisseur. Figuur 1 laat meer zien.

Figuur 1: Beroepspraktijk acteurs

Bijna driekwart van de 249 acteurs was alleen actief als acteur en één op de tien combineerde werkzaamheden als acteur met het schrijven van scenario's. Eveneens circa tien procent was naast acteur ook actief als regisseur en 5 procent van de acteurs was (beroepsmatig) werkzaam op drie terreinen. Nu gaf 80 procent aan dat acteren het hoofdberoep is. De resultaten die in het vervolg worden gepresenteerd zijn gebaseerd op 205 respondenten die aangaven acteren als hoofdberoep te zien.⁴ In 2015 noemt acht op de tien ACT-leden (80%) zich acteur van beroep. Anderen noemen synoniemen (toneelspeler) of specificaties (bij voorbeeld stemacteur) of vermelden combinaties zoals acteur/theatermaker of acteur/docent en acteur/regisseur. Onder hoofdberoep verstaat in 2015 bijna iedereen (84%) dat ze daar de meeste tijd aan besteden en er hun brood mee verdienen. Er worden in 2015 veel minder beroepen *buiten* het theatervak genoemd dan bij *Spelen voor de kost*. ACT-leden onderscheiden zich op dit punt dus van de 'NORMA-populatie' die hierin kennelijk minder homogeen is.

Opleiding: In 2017 heeft 87% van de acteurs een beroepsopleiding tot acteur. Eerder is gevraagd naar het hebben gevolgd van een hbo-theateropleiding: dat had 83% onder de ACT-leden (92% hiervan met diploma afgesloten) en in 2009 zo'n 61% van de acteurs (80% hiervan heeft dat afgesloten met een diploma).

Mannen en vrouwen vormen respectievelijk 57% en 43% van de groep acteurs in 2017. In 2015 was dat (na weging) 49% en 51% van de ACT-leden en in 2009 onder acteurs 55% en 45%.⁵

⁴ Een respondent die (bijvoorbeeld) gemiddeld 30 uur per week als regisseur werkzaam was in 2016 en daarnaast een (gering) aantal uur als acteur ziet zichzelf waarschijnlijk als regisseur en niet als acteur. Daarom is in dit rapport een selectie gemaakt op basis van de vraag ("Wat ziet u als uw hoofdberoep").

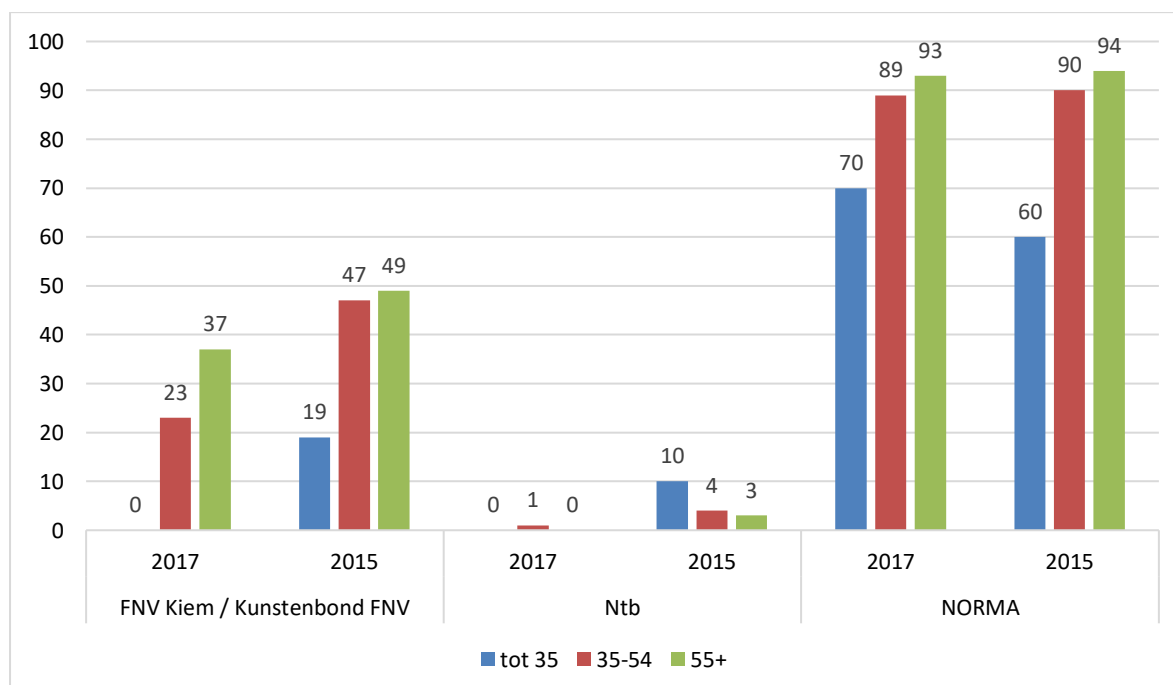
⁵ Zonder weging is de verdeling in de respons onder de 244 deelnemende ACT-leden in de ACT Monitor 2015 55% man, 46% vrouw. Het ACT-ledenbestand van 1.076 leden bestaat uit 49% mannen en 52% vrouwen. Vanwege dit grote verschil is in 2015 gewogen. In 2017 is niet gewogen omdat we niet beschikken over voldoende gegevens van de populatie.

De **gemiddelde leeftijd** van acteurs is in 2017 44 jaar, in 2015 waren de ACT-leden gemiddeld 40 jaar oud. In 2009 waren de deelnemende acteurs 43 jaar. In dit rapport worden net als in de ACT Monitor 2015 drie leeftijdsgroepen onderscheiden: tot 35 jaar (26%), van 35 tot 54 jaar (53%) en 55 jaar of ouder (21%).

In 2017 is voor het eerst gevraagd naar de **leefsituatie** van acteurs. Onderstaande figuur toont de resultaten. Bijna drie van de tien acteurs zijn alleenstaand en hebben geen financiële zorg voor kinderen, bijna één op tien is ook alleenstaand met die zorg voor kinderen, een kwart heeft een huishouden met een partner zonder financiële zorg voor kinderen en bijna vier op tien voert een huishouden met partner en kinderen.

Acteurs wonen vooral in de **vier grote steden**: 60% in Amsterdam in 2017 (73% in 2015), 9% in Utrecht, 5% in Rotterdam en 3% in Den Haag. Zo'n 25% woont in andere plaatsen in Nederland (was 15% in 2015) en 4% woont in het buitenland (was 2%).

Lidmaatschap van andere organisaties komt veel voor. In 2015 is gevraagd naar lidmaatschap van FNV Kiem, Ntb, NORMA of anders. Acht op de tien ACT-leden zijn ingeschreven bij NORMA, 36% is tevens lid van FNV Kiem en 7% van de Ntb. Kijken we naar de cijfers voor 2017 dan is 85% van de acteurs aangesloten bij NORMA, 20% bij Kunstbond FNV (opvolger van FNV Kiem) en 0% bij de Ntb; 80% van de acteurs is lid van ACT. In 2009 zijn de respondenten uit het NORMA-bestand benaderd en is dus aansluiting bij NORMA 100%; 40% was ook lid van FNV Kiem en nog eens 40% van ACT. Het aandeel van NORMA-ingeschrevenen en FNV Kiem-leden is onder de jongere ACT-leden (jonger dan 35 jaar) duidelijk *lager* dan onder de wat oudere acteurs. Bij NORMA is het verschil tussen jong en oud wel kleiner geworden. In 2017 zijn er onder jonge acteurs geen Kunstbond-FNV-leden of Ntb-leden meer gevonden.

Figuur 2. Percentage leden van FNV Kiem/Kunstenbond FNV, Ntb en/of ingeschrevenen bij NORMA, per leeftijdsgroep

Werkzaamheden

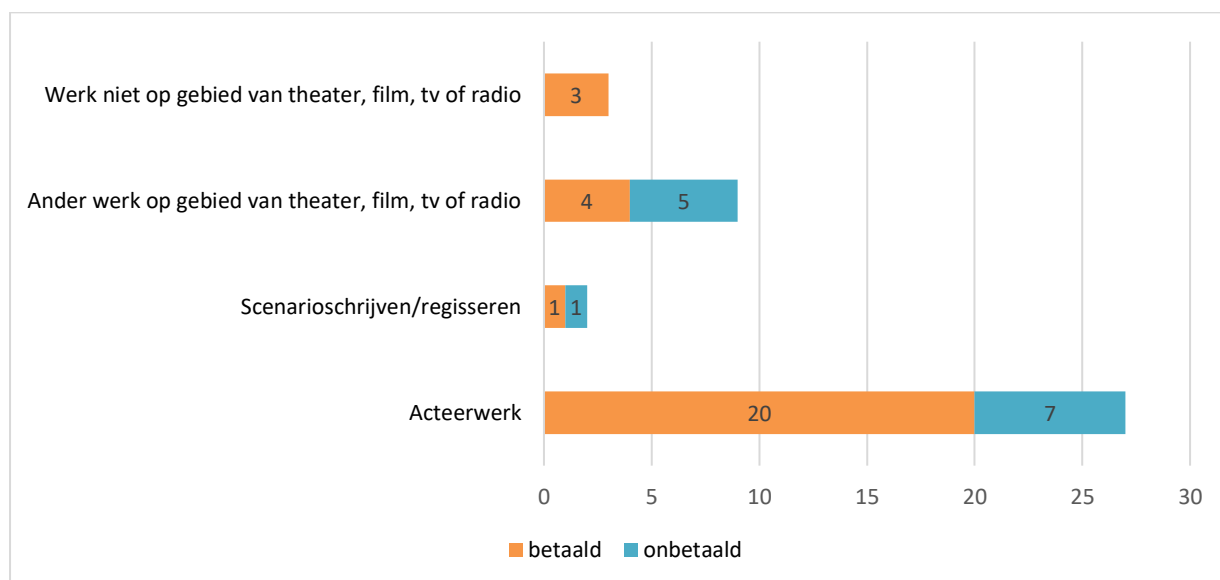
Gemiddeld genomen heeft de groep acteurs in 2017 zo'n 21 jaar **werkervaring** als acteur. Omgerekend was dat in 2015 gemiddeld 17 jaar. In 2017 is 25% van de acteurs minder dan 10 jaar actief en 22% meer dan 30 jaar. Tussen 10 en 20 jaar ervaring heeft 28% en 25% tussen de 20 en 30 jaar. De verdeling tussen acteurs met weinig, gemiddeld en veel ervaring is dus goed in balans.

Hoofdrolacteurs zijn 109 van de 205 acteurs geweest in 2015 en/of 2016. Dat is rond de 53%. Zij hebben positief geantwoord op de vraag of ze in die jaren (beide of een van beide) een hoofdrol hebben gehad in een film- of een tv-productie. Hier zijn nog diegenen aan toegevoegd die aangaven dat ze in een van beide jaren (of allebei) een 'dragende rol' (of een rol die bepalend was voor de verhaallijn, of een rol die dominant aanwezig was boven andere rollen) hebben gespeeld in een film- of tv-productie.

Werkzaamheden. In het PAM-onderzoek is ook nagegaan of acteurs behalve acteren, scenario's schrijven en/of regisseren ook nog ander werk binnen het vakgebied hebben gedaan, zoals bijvoorbeeld lesgeven, audities afnemen/auditeren, et cetera, al dan niet betaald. Ook is gevraagd of ze nog ander betaald werk buiten het vakgebied hebben verricht. We weten op het niveau van het aantal betaalde en onbetaalde uren wat acteurs aan werk doen. In 2015 en 2009 weten we of ze bepaald type werk doen maar niet de tijd die ze er mee kwijt zijn. We hebben wel opnieuw naar de cijfers gekeken om te zien hoeveel acteurs in 2015 schrijven en regisseren. (In de ACT Monitor 2015 waren die werkzaamheden samen met lesgeven et cetera benoemd tot *ander werk* binnen het eigen vakgebied.)

We onderscheiden **vier groepen werk**: 1 acteren, 2 schrijven en regisseren, 3 ander werk binnen het vakgebied en 4 werk buiten het vakgebied.

De meeste tijd wordt besteed aan acteerwerk: gemiddeld 27 uur per week waarvan er 20 ook betaald worden. Zie de onderstaande figuur.

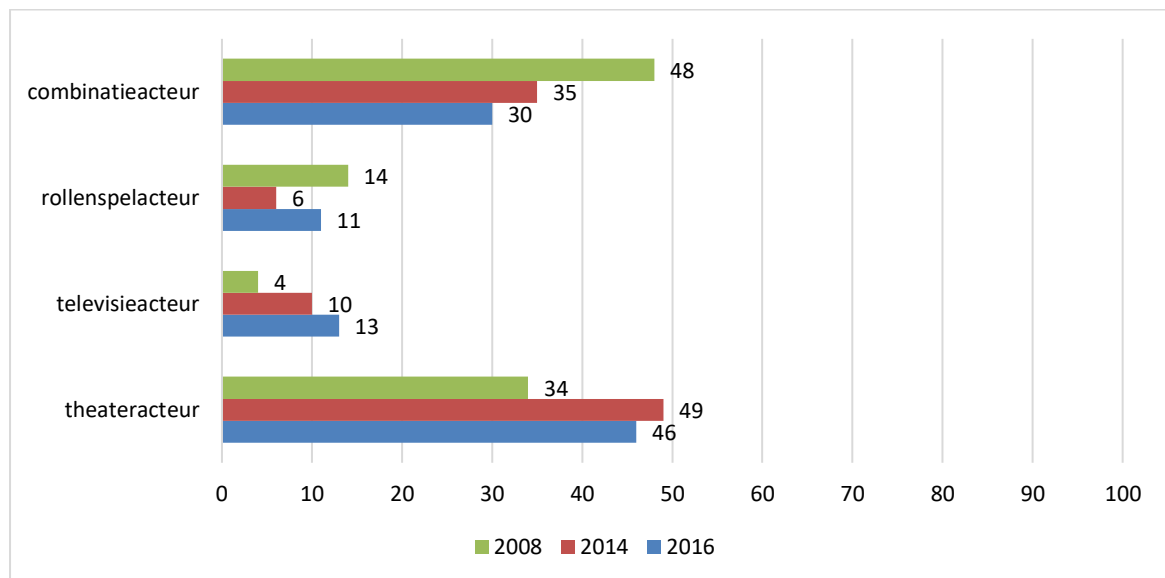

Figuur 3. Verschillende betaalde en onbetaalde werkzaamheden in uren per week

De totale **werkweek** bestaat bijna 42 uur. Daarvan wordt ongeveer 28 uur betaald en 13 niet. Een verhouding van bijna één onbetaald uur tegenover twee betaalde uren. Anders gezegd, acteurs wer-

ken een derde van hun tijd onbetaald. In ACT Monitor 2015 was die verhouding iets minder ongunstig. Ook toen werd er gemiddeld voor 42 uur per week gewerkt, waarvan 16 onbetaald. Als we alleen kijken naar het werk binnen het eigen vakgebied (de zogenaamde kunst- en kunstgerelateerde werkzaamheden) dan verandert er weinig aan deze verhoudingen. In de huidige monitor is de verdeling 25 uur betaald versus 13 niet en in de vorige monitor is dat 28 uur betaald versus 15 niet. Bovenstaande figuur laat ook zien dat acteurs naast 27 uur acteerwerk ongeveer 2 uur per week scenario's schrijven en/of regiewerk doen en daarnaast nog bijna 9 uur ander werk op het eigen vakgebied. Er wordt weinig buiten het eigen vakgebied gewerkt: gemiddeld 3 uur per week.

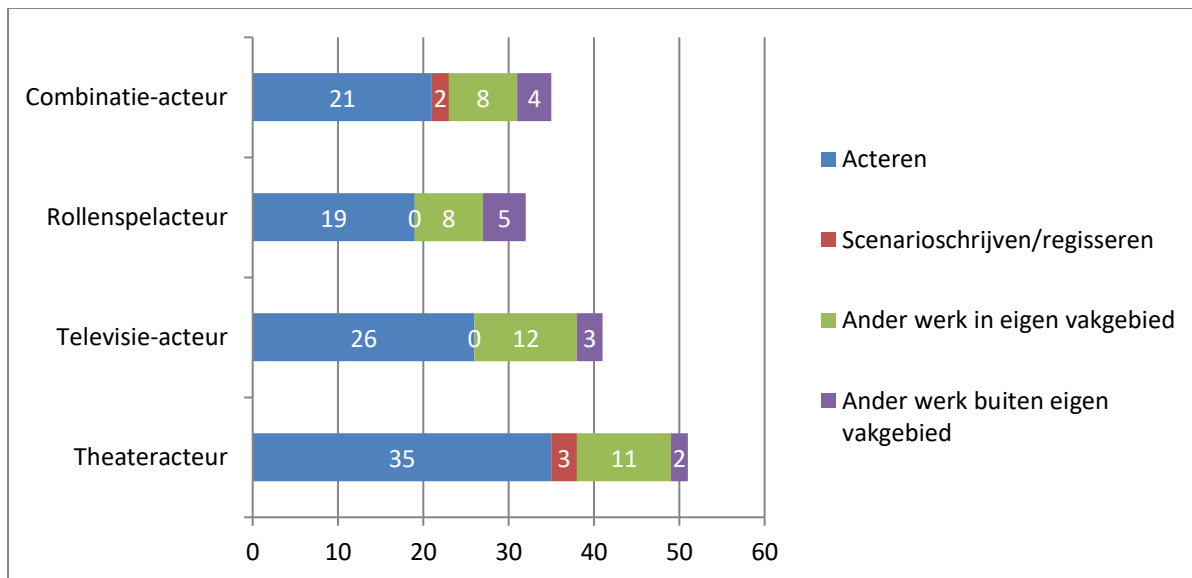
Vier 'acteursprofielen'. Acteurs zijn te typeren naar het aandeel van verschillende soorten betaalde acteerwerkzaamheden in hun 'werkportfolio', gemeten naar het aantal dagen dat ze daar in het jaar voorafgaand aan de eerdere monitors (2008, 2014 en 2016) aan besteedden. Statistische analyse van deze gegevens levert vier typische profielen op.

Figuur 4. Procentuele verdeling van respondenten naar acteursprofiel

- *Theateracteurs.* In 2016 is 46% te typeren als 'theateracteur'. In 2014 zijn ook de meeste ACT-leden (49%) typische 'theateracteurs'. Zij spelen dan ook vooral in theaterproducties. In 2014 hebben zij gemiddeld 185 betaalde acteerdagen, in 2016 zijn dat er 203.
- *Combinatie-acteurs.* De tweede groep (30% in 2016 en 35% in 2014) combineert verschillende soorten werk op het gebied van theater, film en televisie, met name theaterwerk en stemmenwerk. Zij hadden in 2014 minder betaalde acteerdagen dan de typische 'theateracteurs'. Dat is in 2016 ook weer zo, zij het dat het totaal aantal betaalde acteerdagen is toegenomen van 94 tot 104.
- *Televisie-acteurs.* De derde groep is klein (13% in 2016 en 10% in 2014) en doet vooral televisiewerk. In totaal hadden deze acteurs gemiddeld 154 betaalde acteerdagen. Dat waren er maar 53 in 2014.
- *Rollenspelacteurs.* De vierde en laatste groep is ook klein (11% in 2016, 6% in 2014) maar doet gemiddeld 139 dagen betaald acteerwerk, bijna allemaal als rollenspelacteur of acteerwerk voor trainingen, coaching en dergelijke. Dat waren 168 betaalde acteerdagen in 2014.

De vier typen acteurs verschillen maar weinig van elkaar qua aandeel van mannen en vrouwen, leeftijd, opleidingsniveau, ervaringsjaren en qua geografische spreiding. Alleen televisieacteurs hebben minder vaak een beroepsopleiding en theateracteurs wonen vaker in de G4. Ook zijn televisie- en combinatie-acteurs vaker lid van NORMA dan de andere typen acteurs.

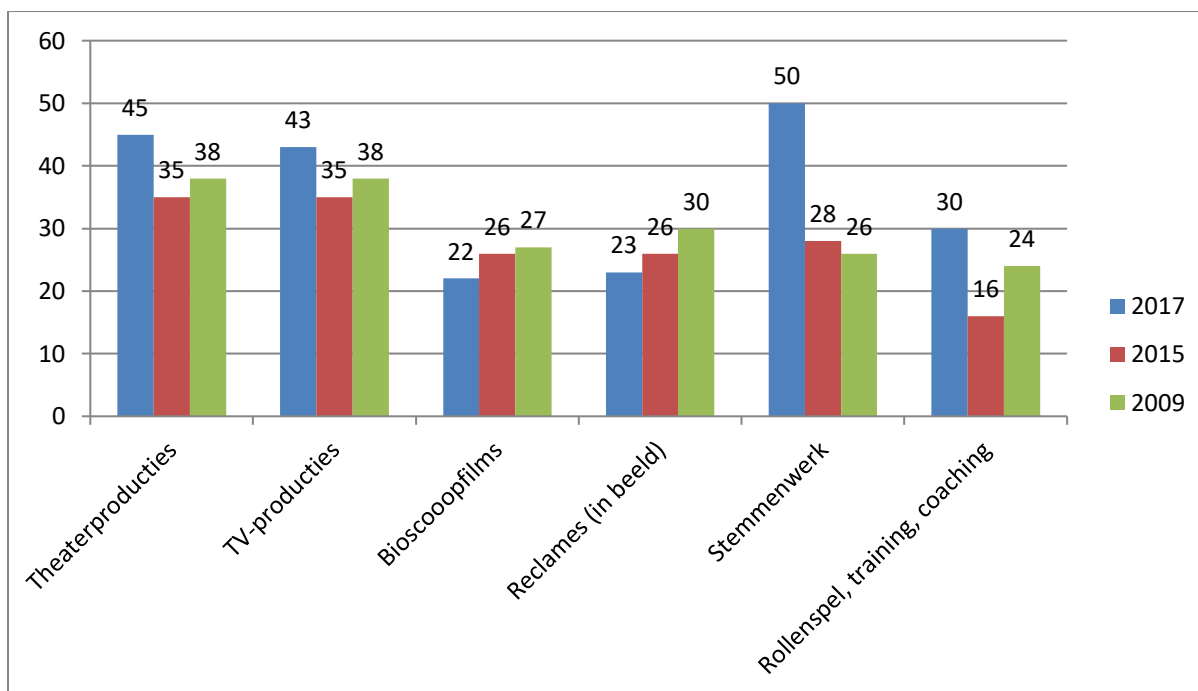

Figuur 5: Uren per week besteed aan verschillen type werk naar acteursprofiel

Theateracteurs maken significant meer uren dan rollenspelacteurs (zie figuur 5) en krijgen ook meer uren betaald dan rollenspelacteurs en combinatie-acteurs (niet in de figuur).

Met enig voorbehoud kunnen we ook kijken naar het **soort werkzaamheden** dat acteurs doen. Het voorbehoud maken we omdat in 2017 op een andere manier naar dit onderwerp is gevraagd dan in 2015 en 2009.⁶

⁶ In 2017 is gevraagd naar het aantal uren dat betaald of onbetaald werd besteed aan de werkzaamheden. Daarnaast is gevraagd naar het aantal acteurs dat bepaald werk deed, al dan niet betaald. Dat laatste is hier meegenomen voor 2017. De data over 2015 en 2009 zijn de gemiddelden van het aantal acteurs dat betaald of onbetaald, samen genomen, werkten. In 2017 zijn andere detailleringen in de vraagstelling aangebracht. In 2015 en 2009 werd bijvoorbeeld nog gevraagd naar werken in tv-producties voor publieke of commerciële omroep. In 2017 niet. In 2017 is gevraagd naar het werken in bioscoopfilms voor jeugd en/of voor volwassenen. In 2015 en 2009 is dat onderscheid niet gemaakt. Ter wille van de vergelijkbaarheid zijn hier de diverse categorieën opgeteld en gemiddeld.

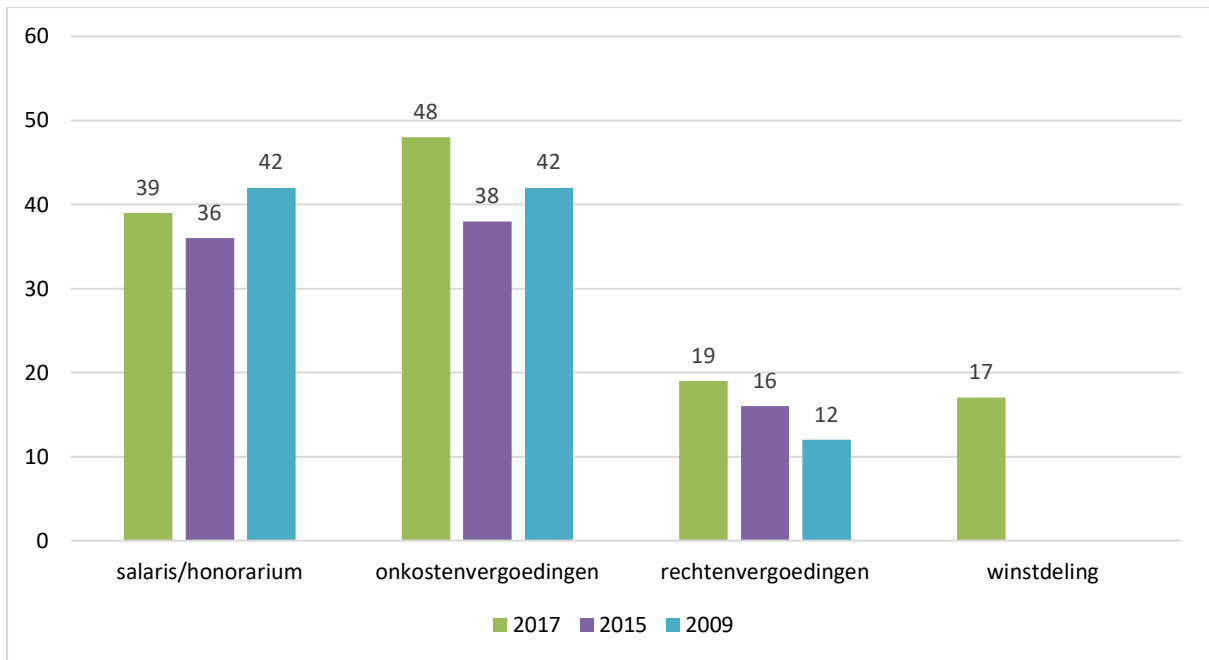

Figuur 6: Percentage acteurs naar werkzaamheden

In 2017 werken acteurs meer in theater- en tvproducties, ook vooral meer in stemmenwerk (animatie, hoorspel, reclames niet in beeld, documentaires) en iets minder in bioscoopfilms en reclames (in beeld) dan in voorgaande jaren. Het aandeel acteurs dat werkt in televisieproducties en stemmenwerk is ongeveer gelijk gebleven.

Aan werk komen doet ruim tweederde van de acteurs altijd en/of meestal/vaak via eigen contacten. Dat is in 2009 zo, in 2015 en in 2017. Bij de 'theateracteurs' ligt dat percentage nog wat hoger, bij de 'televisieacteurs' veel lager. Bijna 40% komt in 2017 altijd of meestal via een castingbureau aan het werk; dit geldt bij uitstek voor de 'televisieacteurs'.

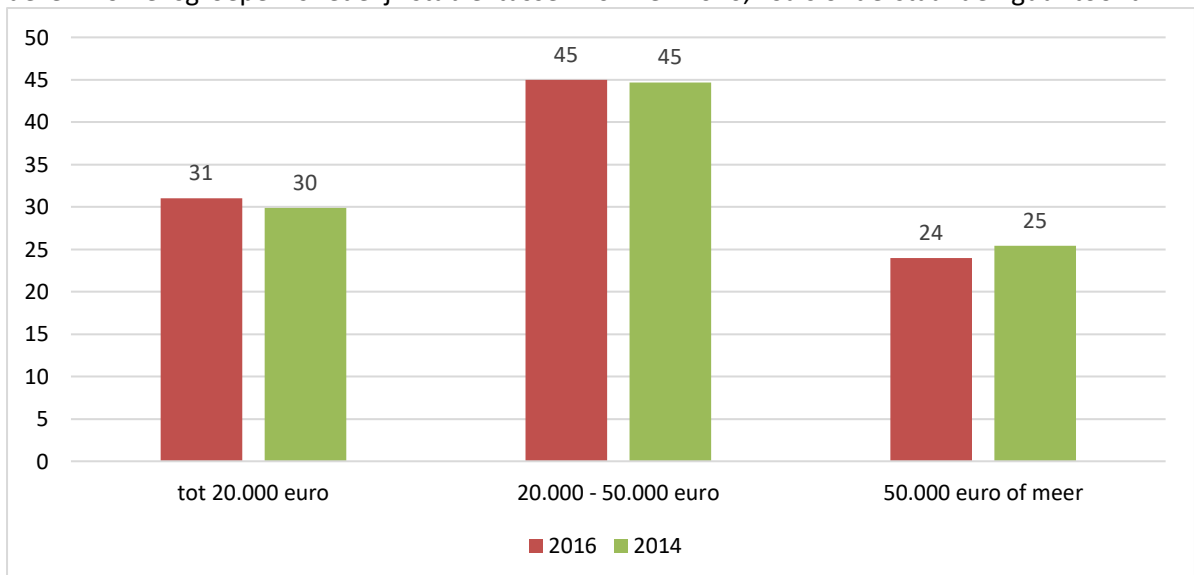
Onderhandelen over contracten is een belangrijk onderdeel van het ondernemerschap van acteurs. Nagenoeg alle acteurs die onderhandelen (90%), onderhandelen in de verschillende jaren over het salaris of honorarium. In 2017 onderhandelt ook bijna iedereen over onkostenvergoedingen (nu bijna 100%, was 75% in eerdere jaren). In alle jaren onderhandelt ongeveer de helft ook over de repetitieperiode en/of over rechtenvergoedingen. Dat laatste is toegenomen van 40% in 2009 en 51% in 2015 tot 55% in 2017. Het resultaat van de onderhandelingen stelt lang niet altijd tevreden. Vooral niet als het om rechtenvergoedingen gaat, al neemt de tevredenheid hierover toe: van 12% tevreden in 2009, 16% in 2015 naar 19% in 2017. De overige scores over de tevredenheid in onderhandelen zijn af te lezen uit de onderstaande figuur.

Figuur 7. Percentage respondentent dat (zeer) tevreden is over het resultaat van onderhandelingen over deze elementen

Inkomsten

In de vorige ACT-monitors is gevraagd naar het **bruto jaarinkomen** in verschillende vooraf gegeven inkomensgroepen. De grootste groep acteurs had in 2014 een bruto jaarinkomen van om en nabij de 36.000 euro. In het onderzoek van 2017 zijn de inkomensgroepen iets gewijzigd. We kijken hier naar acteurs die in 2014 en 2016 ver onder modaal verdienen (tot 20.000 euro), rond modaal (van 20.000 tot 50.000 euro) en die duidelijk bovenmodaal verdienen (50.000 euro of meer). De verdeling in deze inkomensgroepen is redelijk stabiel tussen 2014 en 2016, zoals onderstaande figuur toont.

Figuur 8: Percentage acteurs naar inkomensgroepen (bruto jaarinkomen)

Het aandeel van acteerwerk in het totale jaarinkomen neemt af, zij het licht (zie figuur 9): het was 63% in 2008, 59% in 2014 en 55% in 2016. Ander werk op het vakgebied leverde gemiddeld iets meer op in 2016: 20% in 2016 tegen rond de 15% in 2014 en 2008. Het aandeel inkomsten vanuit werk buiten het eigen vakgebied (inclusief uitkeringen of beurzen) varieert steeds rond de 25%.

Figuur 9: Procentueel aandeel van inkomstenbronnen

Het aandeel van inkomsten uit acteerwerk ligt onder de theateracteurs (65%, was in 2015 67%) en 'televisie-acteurs' (65%, was 41%) hoger dan onder de rollenspelacteurs (33%, was 83%)⁷ en de 'combinatie-acteurs' (47%, was 49%) die (gemiddeld) een betrekkelijk groot deel van hun inkomen uit ander werk op het vakgebied of ook buiten het vakgebied halen.

Inkomsten bij acteerwerk bestaan vooral uit **salaris/honoraria** en voor een beperkt deel uit **rechtenvergoedingen**. Het aandeel rechtenvergoedingen was in 2016 en in 2014 rond de 5%. **Lesgeven** doen acteurs in 2016 zo'n vijf uur per week en dat levert 50 euro als mediaan uurloon op (was 40 euro in 2014). **Rollenspel** levert een mediaan bruto honorarium op van 320 euro (was 300 euro in 2014). Weken in het **gesubsidieerde theater** levert in 2016 een mediaan brutomaandloon op van 2.876 euro (was 2.750 euro in 2014), in het **niet-gesubsidieerde** is de mediaan maandelijks 3.000 euro bruto (was ook bijna 3.000 euro in 2014).

Rondkomen van acteerwerk en ander werk op het vakgebied kan een kwart van de acteurs naar eigen zeggen heel goed en bijna 40% redelijk. Dat gaat voor 2017 en 2015 op. Ruim een derde kan er niet of amper van rondkomen. Ook dat geldt voor 2017 en 2015. Rond kunnen komen van alleen acteerwerk kan 55% in 2017 (is niet gevraagd in 2015). Amper of niet rondkomen kan 46% van alleen het acteerwerk.

Driekwart van de acteurs heeft in 2017 en in 2015 een huishouden met een partner en ruim een derde is mede **aangewezen op het inkomen van de partner** om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Dat gaat op voor 2017 en 2015. In 2017 hebben we ook gevraagd naar de mate waarin men aangewezen is op het inkomen van de partner: 30% is dat in grote of zeer grote mate.

We hebben gekeken naar de **verschillen in inkomsten** tussen groepen acteurs. Om een goed onderling vergelijkbaar beeld te krijgen – vooral om rekening te houden met het verschil in gewerkte uren – zoomen we in op het **uurloon**. Er komen vier verschillen naar voren: tussen acteurs die wel en die

⁷ Het percentage in 2017 wijkt mogelijk zo sterk af omdat dit cijfer bekend is voor slechts 18 rollenspelacteurs.

niet in het theater staan, tussen mannen en vrouwen, tussen acteurs die wel of juist niet in bioscoopfilms spelen en acteurs die verschillen in het aantal jaren acteerervaring. Alle verschillen die we hier benoemen zijn gecontroleerd voor de andere verschillen. Dat betekent dat we hier de pure effecten van bij voorbeeld het man of vrouw zijn kunnen benoemen ongeacht of zij in het theater of de bioscoop spelen of veel of weinig jaren ervaring hebben. Het eerste verschil hangt samen met spelen in het theater: Acteurs die in het theater spelen verdienen circa 11 euro per uur minder dan acteurs die niet in het theater spelen. Vervolgens is het spelen in de bioscoop belangrijk: acteurs die in bioscoopfilms spelen verdienen per uur bijna 9 euro meer dan acteurs die niet in de bioscoop te zien zijn. Dan is er het verschil tussen mannen en vrouwen. **Mannelijke acteurs verdienen 8,5 euro meer per uur dan vrouwelijke**, dus ongeacht andere kenmerken. Tot slot, ervaring. Voor elk jaar acteerervaring meer, verdienen acteurs 0,33 euro meer per uur.⁸

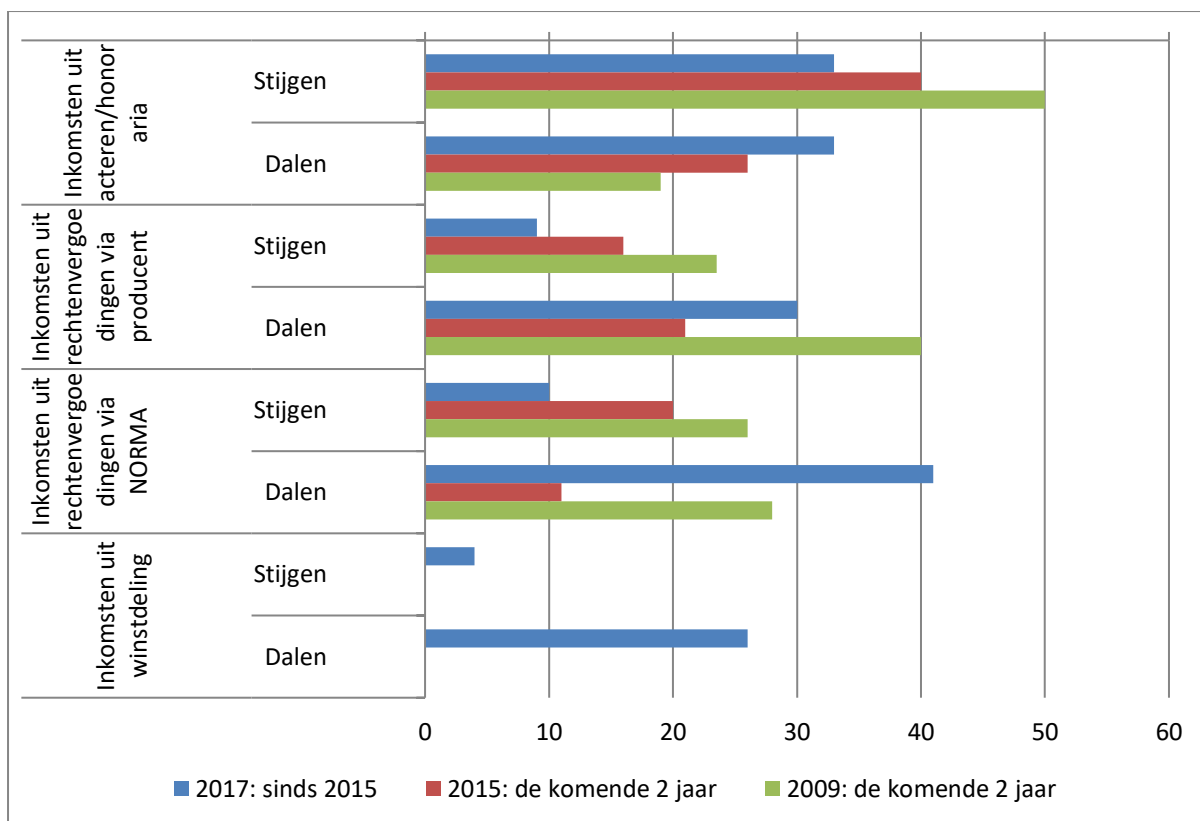
Vooruitzichten

In de vorige monitor konden we melden dat bijna de helft (47%) van de ACT-leden zijn of haar inkomsten uit acteerwerk in de afgelopen vier jaar had zien stijgen. Ongeveer evenveel ACT-leden in 2015 melden een stijging van inkomsten uit acteerwerk als de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meewerkten. Over de toename van inkomsten uit rechtenvergoedingen zijn ACT-leden in 2015 aanzienlijk *minder* positief dan de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meededen.

Ontwikkelingen in de komende twee jaren worden in 2015 door de leden van ACT wat minder rooskleurig ingeschat dan door de acteurs die in 2009 aan *Spelen voor de kost* meededen, hoewel er ook nu een flinke groep is (40%) die verwacht dat hun inkomsten uit acteren zullen toenemen; in 2009 was dat nog 50%. Verwachtingen ten aanzien van inkomsten uit rechtenvergoedingen zijn in 2015 wat 'vlakker' dan in 2009. Er zijn nu minder acteurs die een stijging of juist daling van deze inkomsten voorzien en meer die denken dat een en ander ongeveer gelijk zal blijven.

Hoe hebben de **inkomsten zich sinds 2015 ontwikkeld** en hoe verhoudt zich dat tot de voorspellingen gedaan in de eerdere jaren van de monitor? De volgend figuur vat samen.

⁸ Andere kenmerken waar we naar gekeken hebben spelen geen rol (werden niet in de multiple-regressievergelijking opgenomen): het hebben gevolgd van een beroepsopleiding tot acteur, het hebben gespeeld van een hoofdrol, het lid zijn van ACT, het aangesloten zijn bij NORMA, het acteren voor televisie, het acteren in producties voor volwassenen of het acteren in producties voor jeugd.

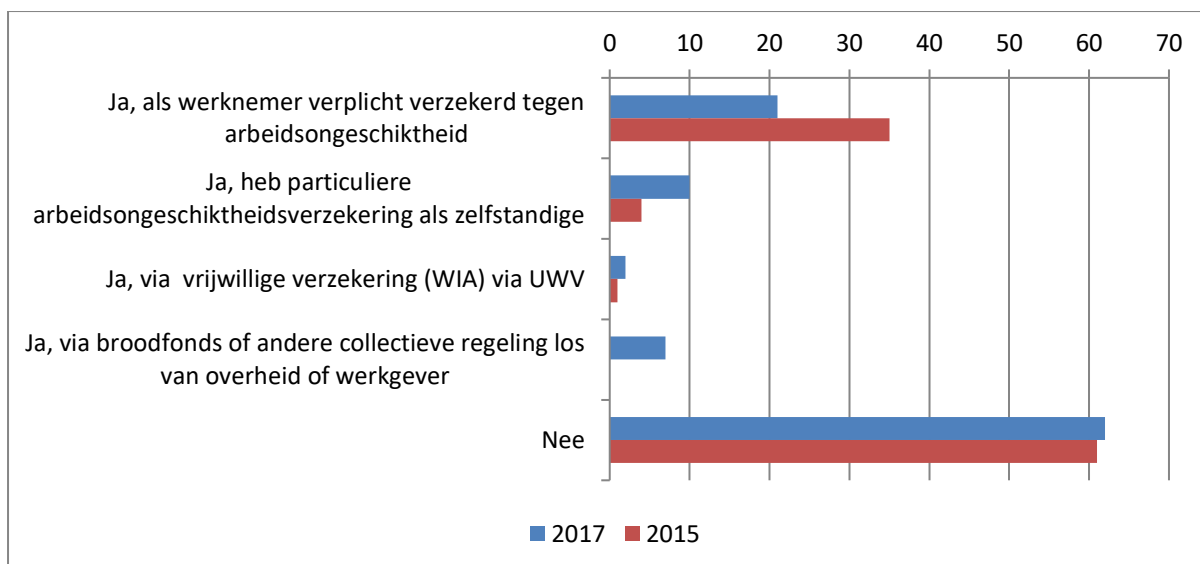

Figuur 10: (Sterke) stijging en (sterke) daling sinds 2015 in 2017, de komende twee jaar in 2015 en de komende twee jaar in 2009 (%)

Bijna consequent zien minder acteurs dat de afgelopen twee jaar (tussen 2015 en 2017) de honoraria en rechtenvergoedingen ook daadwerkelijk stijgen dan het aantal acteurs dat een stijging voorspeld had. Andersom zien meer acteurs dat de honoraria en rechtenvergoedingen de afgelopen twee jaar dalen dan het aantal acteurs dat eerder aangaf een dergelijke daling te voorzien. De hoopvolle verwachtingen zijn niet uitgekomen tussen 2015 en 2017.

In 2017 is ook gevraagd of men vindt dat de **onderhandelingspositie** is verbeterd: Nee zegt 80% van de acteurs. Als de positie verbeterd is dan wordt vooral het honorarium genoemd als verbeterd element van onderhandelen. Slechts 13% geeft aan dat dit ook geldt voor het onderhandelen over rechtenvergoedingen.

Voorzieningen voor arbeidsongeschiktheid en pensioen hebben ook met vooruitzichten voor de toekomst te maken. Verplicht verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid als werknemer is nog slechts een op vijf acteurs (was 35% van de ACT-leden in 2015), niet verzekerd is opnieuw zo'n 60%. Deelname aan een broodfonds of aan een (vrijwillige) particuliere verzekering als zelfstandige is populairder geworden in 2017 ten opzichte van 2015.

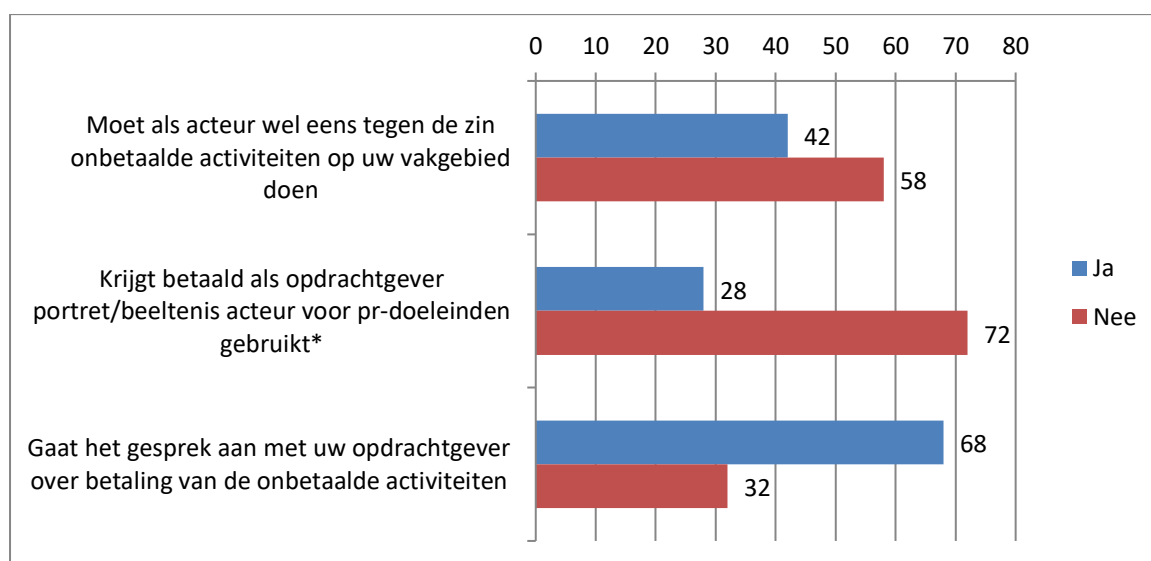

Figuur 11: Percentage acteurs verzekerd tegen ziekte en/of arbeidsongeschiktheid

Sparen voor een ouderdomspensioen (niet in de figuur) naast de AOW doet 16% (was 23% in 2014) als werknemer via de werkgever. Zo'n 25% (was 35%) legt particulier iets opzij voor de oude dag. Ruim de helft van de acteurs (55%, was 48%) heeft geen voorzieningen getroffen.

Onbetaalde diensten

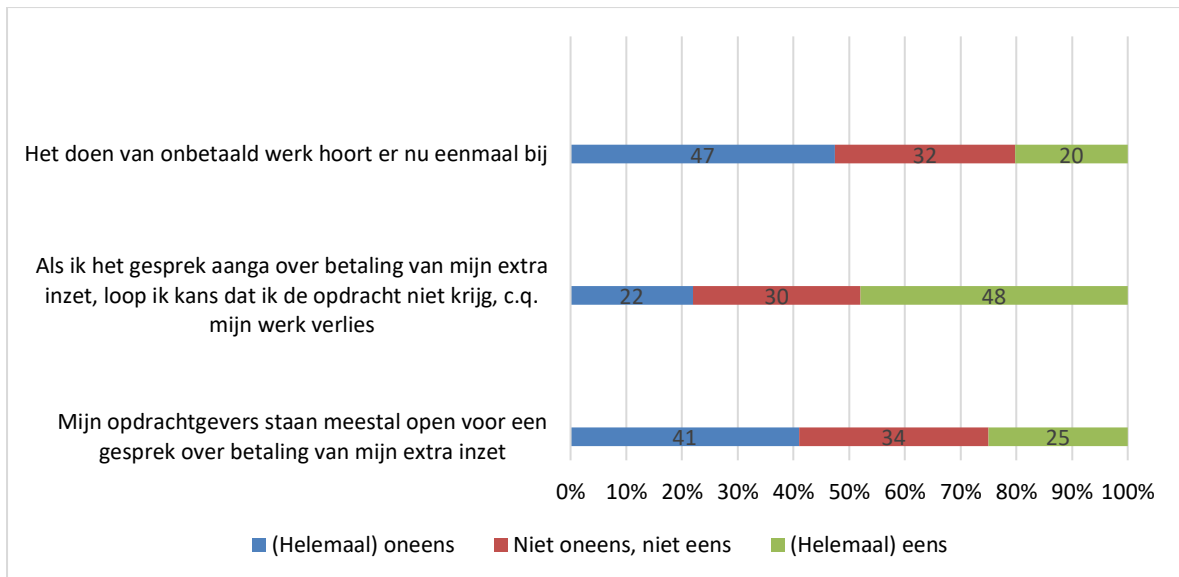
In de ACT Monitor 2017 is speciaal aandacht gevraagd voor het doen van onbetaald werk.

Figuur 12: Uitspraken over het doen van onbetaald werk (%)

*Antwoordcategorieën bij tweede uitspraak over het betaald krijgen gebruik portret: Ja=altijd, meestal, soms betaald, soms niet betaald vs Nee=meestal niet, nooit betaald.

Zo'n vier op de tien acteurs moet wel eens tegen de zin onbetaalde activiteiten op het gebied van theater, film, televisie verrichten. Bijna driekwart krijgt niet betaald als de opdrachtgever het portret/de beeltenis van een acteur voor promotie- en/of publiciteitsdoeleinden gebruikt. Ook bijna driekwart zegt wel het gesprek aan te gaan met opdrachtgevers over betaling van activiteiten die hij/zij de acteur onbetaald wil laten doen.

Figuur 13: Uitspraken over onbetaald werk (2017)

Maar een kleine groep acteurs, 20%, vindt dat het doen van onbetaald werk ‘er nu eenmaal’ bij hoort. Bijna de helft vreest de opdracht niet te krijgen als ze het gesprek aangaan over betaling van extra inzet. Slechts een kwart van de acteurs geeft aan dat de opdrachtgever open staat voor een gesprek over de extra inzet.